

Ірина Волощук

Кандидат педагогічних наук, доцент
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови
Факультет лінгвістики
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-1487-4732>
irina_voloshuk@ukr.net

Ольга Іщенко

Старший викладач
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови
Факультет лінгвістики
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Київ, Україна
<http://orcid.org/0000-0002-3662-7732>
olga.v.ishchenko@gmail.com

Сніжана Зінченко

Здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Факультет лінгвістики
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Київ, Україна
<https://orcid.org/0009-0004-1250-1133>
Snegka858@gmail.com

ВІДТВОРЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ДОМІНАНТ ВЕРБАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ПОЛІТИКІВ: ЛІНГВОСИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД

Стаття присвячена дослідженню гендерних домінант в склад яких входять такі компоненти як гендерна стратегія (наратив), мовна динаміка, комунікативна енергія, синергетичний ефект. Метою розвідки є дослідження риторичної аури спікера у гендерному аспекті з оптикою на каталізатор енергії та аналіз перекладацького інструментарію їхніх наративних стратегій. Каталізатором енергії автори вважають функційну комбінацію стилістичних засобів (виражальних та зображальних). До зображальних автори відносять тропи (варіації значень: метафори, метонімії, іронії, гіперболи, порівняння тощо) та до виражальних (варіації структур: інверсії, риторичні питання, паралельні конструкції), які виступають механізмом для емоційних та логічних імпульсів мовлення. Спираючись на лінгвосинергетичний підхід, який розглядає мову як динамічну систему, що розвивається у взаємодії з соціальними, психологічними та культурними чинниками, метою статті є дослідити як наративні стратегії, пов'язані з гендером активізують емоції аудиторії та впливають на соціальну динаміку. Загальновідомо, що політична риторика представляє енергетичне поле найагресивніших гендерних поляризацій і тому автори статті досліджують риторичну ауру спікерів у гендерному аспекті з оптикою на каталізатор енергії як здатності їхніх наративів викликати певний емоційний резонанс та аналіз перекладацького інструментарію виокремлених стратегій в кореляції «влада – мова – гендерна ідентичність». Авторами проаналізовано основні наративні концепти у мовленні політиків що вказує на різницю у цілях та стратегіях спілкування. Виявлено, що найголовнішими наративними стратегіями є стратегія позитивної самопрезентації (ідентичності у мовленні), яка реалізуються через низку тактик, а саме: тактику звинувачення, безособового звинувачення, викриття, «аналіз-мінус», прогнозування, «аналіз-плюс», обіцянки та кооперації, які найчастіше використовуються у риторичі. Аналіз синергетичного ефекту гендерних домінант показав що чоловіки створюють вертикальну синергію між лідером і народом, часто через силу і авторитет та їх концептуальна арка спрямована на себе, в той час як жінки створюють горизонтальну синергію між справедливістю та надією їх концептуальна арка спрямована на аудиторію.

Ключові слова: переклад; гендерні домінанти; комунікативна енергія; синергетичний ефект; політична риторика; риторична аура спікера.

1 ВСТУП

Когнітивно-синергетичний вимір у лінгвістиці широко висвітлюється як вітчизняними (Бацевич Ф., Калита А.: енергетична природа мовлення), так і зарубіжними вченими (Чомскі Н.: психоенергетичний потенціал мовлення). О. Бабелюк стверджує, що «синергетична парадигма передбачає розуміння тексту як складної, відкритої та нелінійної системи, що функціонує завдяки взаємозв'язку власних елементів та підсистем під впливом регуляторних механізмів самоорганізації» (Бабелюк, 2011, с. 11). Спираючись на лінгвосинергетичний підхід, який розглядає мову як динамічну систему, що розвивається у взаємодії з соціальними, психологічними та культурними чинниками, ми ставим за мету дослідити як наративні стратегії, пов'язані з гендером активізують емоції аудиторії та впливають на соціальну динаміку.

У теперішній час з відомих об'єктивних причин різко зросла актуальність наукового розгляду політичної риторики, лідерства, харизми з опитою на гендерні домінанти в політичних позиціях. Особливого значення набуває той факт, що від певної політичної позиції та її артикуляції залежить місце країни на міжнародній арені, її взаємовідносини з іншими державами, її роль у глобальних конфігураціях. За допомогою стилю мовлення політики мають можливість звернутися як до міжнародного співтовариства, так і до громадян своєї країни й таким чином вплинути на думки аудиторії.

2 МЕТОДИ

Ми в своєму дослідженні спираємось на методологію енергетичної теорії мовлення розробленою А. Калитою, О. Клименюком в якій вони розробили модель механізму реалізації впливу публічного мовлення на аудиторію. Вчені доводять, що ступінь маніпулятивного впливу публічного мовлення на аудиторію залежить від енергетичного резонансу концептів-сміслів і концептів-емоцій, трансльованих на аудиторію, з енергетикою подібних концептів у пам'яті слухачів. (Калита, 2024, с. 84)

Вчені стверджують, що, незалежно від офіційного соціального статусу слухачів, у реальних умовах комунікації завжди присутні індивіди з різними рівнями внутрішньої культури: високим, середнім і низьким. Вихідним положенням їх теоретичної розробки є твердження, що для привертання уваги слухачів усіх культурних рівнів публічний лідер має використовувати різні комплекси мовних і позамовних засобів маніпулятивного впливу. (Калита, 2024, с. 56)

З іншого боку, культура спілкування існує тоді, коли мовці бачать зв'язок між цілями спілкування, методами їх досягнення та шляхами інтерпретації спілкування (Гоца, 2009, с. 168). В західних культурах для типово чоловічої поведінки характерними вважаються такі риси, як активність, рішучість, прагнення до змагання та досягнень, для жіночої – пасивність, нерішучість, залежність, відсутність логічного мислення та прагнення до досягнень. Але все це стереотипи, тому іноді вони не відповідають дійсності. Жіночу мовну поведінку характеризують також як ввічливу й гіперкоректну, як більш «гуманну» з використанням фемінітивів.

Актуальність статті полягає у взаємодії гендерного та лінгвосинергетичного підходів до вивчення політичної риторики.

Мета роботи полягає в дослідженні риторичної атури спікера у гендерному аспекті з опитою на каталізатор енергії та аналіз перекладацького інструментарію їхніх наративних стратегій.

Мета зумовила використання таких **методів** дослідження: функціонального методу, в межах якого виділено концептуально-інтерпретаційний аналіз тексту для визначення наративних стратегій і тактик в політичному дискурсі. Описовий метод дозволив систематизувати різнорівневі мовні засоби реалізації виділених стратегій і тактик і дав можливість комплексного представлення отриманих результатів з точки зору синергетичного

ефекту. Контекстологічний аналіз використано з метою визначення прагматичної функції гендерної риторики політиків.

Лінгвосинергетичний аналіз дав можливість розкрити стилістичні особливості і характеристику мовних одиниць що репрезентують комунікаційну енергію гендерних домінант; прагматичний аналіз що сприяв виявленню прагматичних параметрів лінгвальних та паралінгвальних засобів політиків та перекладацький інструментарій застосований для перекладу гендерно-маркованих домінант.

Оскільки мова не тільки виражає культурні погляди з точки зору гендеру, але і утворює гендерну ідентичність особистості (Ставицька, 2015, с. 239), то під гендерними домінантами ми розуміємо мовні (наративи), поведінкові та соціальні ознаки, які відображають усталені уявлення про жіночі та чоловічі ролі в суспільстві і проявляються в риториці, стилі лідерства та комунікації.

З РЕЗУЛЬТАТИ Й ОБГОВОРЕННЯ

В основі досліджуваного феномена гендерних домінант знаходяться такі компоненти як гендерна стратегія (наратив), мовна динаміка, комунікативна енергія, синергетизм. А. Калита розуміє під синергетизмом у мовленні та мисленні спільний комплексний вплив рушійних сил, різних за своєю природою джерел енергії та ряду інших факторів на специфіку породження та актуалізації усного мовлення індивіда, а також на його поведінку в комунікації (Калита, 2024).

Прослідкуємо категорію комунікативної енергії О. Зеленської, Урсули фон дер Ляєн, Мішель Обама та Барака Обама, Д. Трампа, Камали Харіс з точки зору здатності їх наративів викликати певний емоційний резонанс де каталізатором енергії будуть стилістичні засоби (виражальні та зображальні різних рівнів). До зображальних ми відносимо тропи (варіації значень: метафори, метонімії, іронії, гіперболи, порівняння тощо) та виражальні (варіації структур: інверсії, риторичні питання, паралельні конструкції, що сприяють емоційному та логічному підсиленню мовлення). Політичний дискурс є фактично однією з найагресивніших гендерних поляризацій, адже він не тільки відображає гендерні стереотипи, міцно зафіксовані у суспільстві та культурі, але й підсилює їх прагматичною спрямованістю на адресата в кореляції «влада – мова – гендерна ідентичність» (Іванишин, 2020, с. 30).

Отже, гендерні особливості політичної риторики ми досліджуємо з лінгвосинергетичного підходу, який дозволяє розглядати політичний виступ як самоорганізовану систему, де адресат активний учасник, який включається в енергетичне поле адресанта, а каталізатором енергії мовлення є комбінація стилістичних (виражальних та зображальних) засобів різних рівнів з динамічною зміною їх функцій в політичній риториці. При аналізі політичної комунікації ми фокусуємось на дослідженні взаємодії гендеру та синергетичного ефекту емоційного резонансу на адресата, наприклад посягти хаос чи створити у емоційній, когнітивній та мотиваційній сфері адресата гармонію, відчуття інклюзивності, фокусуємось на стилі мовлення наприклад, емпатичний, агресивний, конфронтаційний, інклюзивний разом з вивченням особливостей жіночої та чоловічої вербальної поведінки.

Об'єктом дослідження гендерної лінгвістики є взаємовідношення мови і статі, тобто питання про те, у який спосіб стать маніфестується в мовленні. Проблемою гендеру займалися та продовжують дослідження багато зарубіжних та вітчизняних дослідників. Свій вагомий внесок в дослідження цього питання зробили Дж. Корбет, С. МакКоннел-Джінет, А. Лівія, Л. Вон Флотов, Ш. Саймон, Д. Танен, Дж. Вуд, Л. Чемберлен, А. Пауелз, С. Ромен та багато інших.

Основною метою досліджень Маслової Ю., Присяжнюк О., Ставицької Л. є дослідження актуалізації статі у мові, які мовленнєві риси чоловіків та жінок, і в яких семантичних доменах вони найбільш поширені, а також вивчення мовленнєвої поведінки статі, виділення і опис особливостей чоловічої та жіночої мовних картин світу.

Зазначимо, що гендерно-марковані одиниці, позначаючи референтів чоловічої й жіночої статі, актуалізують у політичній риториці весь асоціативний потенціал, що відбиває історично

сформований соціокультурний зміст когнітивних категорій маскулінності і фемінності, тобто уявлення про сукупність типових чи бажаних біологічних, емоційних, психічних, соціокультурних і поведінково-психологічних характеристик, асоційованих з належністю індивіда до чоловічої чи жіночої статі в певній лінгвокультурі (Присяжнюк О. Я., 2014, с. 154).

Проаналізуємо *гендерні домінанти і комунікативну енергію Урсули фон дер Ляєн*. Вона є типовим оратором інституційного типу, що говорить від імені Європейського Союзу. Тон та ритм її промови урівноважений, з паузами. Стиль є інтелектуально-етичним, побудованим на поєднанні логосу (аргументів і фактів) з етосом (моральної позиції). Синергетичний ефект висловлення є поєднання балансу сили й емпатії.

“Europe has shown that we can be strong when we are united.” (President von der Leyen, 2025., At the Ukraine Recovery Conference. Європа довела, що ми сильні, коли єдині.

Ця теза втілює її головний меседж – єдність як джерело сили.

Лексико-стилістичні засоби

Позитивна оцінна лексика (strong, resilient, united, democratic). Вона створює морально піднесений тон і підсилює авторитет інституції.

Етичну рамку взаємоповаги, типову для жіночої риторики високого рівня забезпечують максими ввічливості.

Метафорика світла та руху: “Our path forward is clear. Europe will light the way.” (Наш шлях уперед чіткий. Європа освітить дорогу.) Метафора світла традиційно асоціюється з духовним лідерством і прогресом.

Синтаксичні засоби

Анафора: “We will stand, we will lead, we will rebuild.” (Ми стоятимемо, ми вестимемо, ми відбудуємо.) створює ритм упевненості й руху вперед. “For our children, for our planet, for our future.” – типова тріада, що забезпечує структурну гармонію.

Інверсії: “Stronger than ever, Europe stands tall.” підкреслює урочистість моменту.

Гендерні домінанти:

Інклюзивна стратегія (“ми”): постійне вживання we, our, together.

Стратегія турботи: апеляції до майбутніх поколінь, дітей, миру.

Стратегія довіри: “I am convinced”, “I believe in Europe.”

Уникнення сексистських виразів: лише гендерно нейтральна лексика.

Проаналізуємо гендерні домінанти та комунікативну енергію Олени Зеленської:

Для аналізу використано Speech before the U.S. Congress (Вашингтон, 20 липня 2022 р.) та Summit of First Ladies and Gentlemen 2023 (Київ, 30 червня 2023. р.). Цільова аудиторія – міжнародна спільнота, дипломати, політичні партнери України, а також українська аудиторія. Мета – донести гуманістичні й моральні аспекти війни, показати людський вимір трагедії та роль жінки як голосу миру.

Олена Зеленська – оратор гуманітарно-емпатійного типу, що поєднує офіційність дипломатії з глибокою емоційністю. Тон – співчутливий, урочисто-гуманістичний, без пафосу, але з великою моральною силою. Стиль – етично-емоційний, зорієнтований на апеляцію до співпереживання.

“We are fighting for the right to live, for every child, for every family.” (Zelenska, 2025). Ми боремося за право на життя – за кожну дитину, за кожну родину.

Цей вислів став символом жіночого виміру війни.

Виразальні і зображальні засоби які у взаємодії призводять до синергетичного ефекту.

Смислові концепти: children, families, lives, peace, dignity.

Лексика яка актуалізує семантику страждання й надії: pain, loss, courage, hope.

Метафори миру й дому: “We are defending our home.”, “Our hearts are our weapons.”

Позитивні епітети: brave, kind, united.

Повтори: “We will fight, we will protect, we will win.”

Синтаксичні засоби

Анафора та паралелізм: “We are here, we are alive, we will continue.” ритмічність і стійкість.

Градація: "For peace, for children, for the future."

Інверсія для емоційного акценту: "Bravery today is to protect."

Риторика О. Зеленської втілює нову модель жіночого виміру війни, у якому гуманність стає формою сили. Вона поєднує жіночу чутливість із політичним впливом, пропонуючи альтернативу агресивній риторичі війни. Її мова – це риторика співчуття, солідарності й морального лідерства.

Проаналізуємо культуру спілкування яка формує гендерну ідентичність особистості на прикладі наступних наративних тактик у передвиборчих промовах Д. Трампа та Камали Харіс. Прагматику інтенціональності, стратегій і тактик спілкування ми інтегрували на теорії Ф. Бацевича.

Аналіз-«мінус» ґрунтується на розборі ситуації чи фактів, які виражають негативне відношення до того, що описується. Слід підкреслити, що для цієї тактики характерним є відсутність безпосередньої вказівки на конкретну провину. Негативний характер відносин між мовцем і його опонентом зумовлений бажанням одного перемогти іншого і, як результат, оволодіти комунікативною ініціативою. Таким чином, мовець усіма своїми твердженнями та відповідями з використанням конкретних прийомів прагне дискредитувати опонента, – що і є реалізацією конфронтативної стратегії дискредитації в англomовному дипломатичному дискурсі (Іванишин, 2020, с. 30).

"When families are struggling to pay for groceries and gas, they don't want lectures – they want leadership." (CNN Live Event, 2024). "Коли сім'ї ледь зводять кінці з кінцями, їм не потрібні повчання — їм потрібне лідерство."

"Our economy is not working the way it should for working people." "Наша економіка не працює так, як має для працівників." – аналіз-«мінус».

"Too many people are left behind by a system that rewards the wealthy." "Занадто багато людей залишаються позаду через систему, що винагороджує багатих"(CNN Live Event, 2024).

Звинувачення – актуалізація через приписування певної провини, визнання винним у чомусь, а також розкриття, виявлення чийхось непорядних дій, намірів, якостей. Безособове звинувачення - реалізується через звинувачення, за якого не вказуються винуватці дій чи вчинків, які засуджуються. (Іванишин, 2020, с. 30)

"He has consistently lied to the American people about his taxes." "Він послідовно брехав американському народові щодо своїх податків." – звинувачення "They broke promises to small businesses and left them to fend for themselves." "Вони зірвали обіцянки малому бізнесу й залишили їх самим по собі." – звинувачення (Harris, 2024). "This administration has failed to keep kids safe at school." "Ця адміністрація не змогла забезпечити безпеку дітей у школах." – звинувачення (Harris, 2024).

Безособове звинувачення (звинувачення без вказівки конкретного винуватця)

"There are policies in place that let corporate special interests win." "Існують політики, що дозволяють корпоративним інтересам перемагати." – безособове звинувачення.

"Too many communities have been neglected for decades." «Занадто багато громад ігнорували десятиліттями.» – безособове звинувачення (Harris, 2024).

Викриття актуалізується через наведення фактів й аргументів, які роблять очевидною чиюсь винуватість або причетність. Ця тактика – свого роду комбінація аналіз-«мінус» і звинувачення. Із першою її об'єднує аналітичний складник, установка на аргументацію; відмінність полягає в наявності вказівки на конкретну провину. Відмінність від звинувачення полягає в наведенні фактів, які підтверджують докази мовця.

"Record profits for corporations but stagnating wages for workers – the numbers don't lie." "Рекордні прибутки корпорацій і застигли зарплати робітників – цифри не брешуть." – викриття.

"You can point to the data: jobs created, wages flat – the gap is widening." "Погляньте на дані: створені робочі місця, а зарплати застигли – розрив зростає." – викриття.

"We've seen the audits, the reports – there's a pattern of mismanagement." (CNN Live Event, 2024). "Ми бачимо аудити та звіти – це вказує на схему поганого управління."

Погрози - фіксується вербалізація інформації про негативні наслідки, які очікують проти-лежну сторону.

If we do not act, the consequences will be paid for by our children.” «Якщо ми не вживемо дій, платити будуть наші діти.» – погроза (наслідок).

“You will see the consequences at the ballot box if these policies continue.” «Ви побачите наслідки на виборчій скриньці, якщо ці політики триватимуть.» – погроза (політична) (CNN Live Event, 2024).

Аналіз-«плюс», що актуалізується через референцію до висловлювань, які підводять до позитивної інтерпретації фактів. Слід зауважити, що у використанні цієї тактики мовець описує ситуацію з позитивної точки зору, але не експлікує при цьому свого позитивного ставлення до подій чи вчинків.

“We’ve cut costs for families and expanded access to care.” “Ми знизили витрати для сімей і розширили доступ до медицини.”

“When we invest in infrastructure, it creates jobs across every community.” (Harris, 2009). “Коли ми інвестуємо в інфраструктуру, це створює робочі місця в кожній громаді.”

(Само)презентація – під час реалізації цієї тактики мовцем здійснюється безпосередня вказівка на позитивні якості предмета мовлення. Використовуючи стратегію самопрезентації, промовець робить основну ставку на зовсім інші емоції: якщо у стратегії дискредитації опонента оратор використовує почуття образи та бажання помсти, то в цьому випадку у слухачів викликають почуття захоплення і навіть благоговіння. Так, політик справляє враження впевненого та компетентного лідера, який приведе народ до світлого майбутнього. (Іванишин, 2020, с. 30). Дональд Трамп використовує стратегію самореклами, оскільки його метою є не показати негативні якості свого опонента, а наголосити на своїх позитивних сторонах, довести, що саме він володіє усіма необхідними для лідера характеристиками. Для того, щоб подати себе у якнайвигіднішому світлі та створити собі в очах цільової аудиторії позитивний імідж, Трамп вдається до тактики протиставлення себе опоненту, однак прямо не називає його, що є знаком прагнення бути політкоректним, а такий прийом схвально сприймається слухачами.

“I’ve spent my career fighting for the little guy.” «Я присвятила кар’єру боротьбі за простих людей.» – самопрезентація (Harris, 2024) “I am a problem-solver who gets things done.” «Я – та, хто вирішує проблеми та доводить справи до кінця.» — самопрезентація (Harris, 2024).

“I will bring competence and decency back to the White House.” «Я поверну компетентність і порядність до Білого дому.» – самопрезентація.

Самовиправдання – здійснюється через заперечення негативних суджень про об’єкт критики і його причетності до того, чому дається негативна оцінка. Ця тактика відрізняється від тактики відводу критики тим, що ґрунтується на вираженні думки й тому, як наслідок, є суб’єктивною (Іванишин, 2020, с. 30).

“I have always stood up for working families, and my record proves it.” “Я завжди відстоювала інтереси працюючих сімей, і мій досвід це підтверджує.” – самовиправдання.

“If critics say otherwise, look at the bills I supported.” (Harris, 2024) “Якщо критики кажуть інакше – погляньте на закони, які я підтримувала.” – самовиправдання.

Спонування – має у своїй основі закликання до якоїсь дії, прийняття точки зору. “Register to vote. Bring your friends. Make your voice heard.” “Зареєструйтесь для голосування. Приведіть друзів. Зробіть свій голос почутим.”

“We have to mobilize – phonebank, knock doors, turn out the vote.” “Ми маємо мобілізуватися – телефонні розмови, обходи, явка на вибори.” – спонування.

Полярізація - реалізується через виявлення відмінності й несхожості в позиціях і поглядах:

“I will fight to lower costs; my opponent wants to protect the wealthy.” «Я боротимуся за зниження витрат; мій опонент хоче захищати багатих.» – розмежування.

“We believe healthcare is a right; they believe it’s a privilege.” “Ми вважаємо, що медицина – це право; вони вважають її привілеєм.” – контраст.

Таким чином ми бачимо що гендерні маркери мовлення політичних діячів складають як типологічні лексико-стилістичні аспекти, так і специфічні, конкретно мовленнєві, культурно-обумовлені лексико-стилістичні явища, які позначені різними засобами впливу на аудиторію.

Так Камала Харіс демонструє інклюзивність і стратегію “партнерства” стиль її мовлення емпатичний, часто використовуючи колективні займенники (“we”, “our”), що створює ефект єдності та підтримки.

Щодо синергетичного ефекту він проявляється в поєднанні гармонії з жорстким стилем прокурора, її мовлення структуроване, логічне, з акцентом на етичні цінності та соціальну справедливість.

Концептуальна метафора її наративів “жінка воїн – захисниця справедливості”.

Наратив Мішель Обама ми прослідкували при аналізі її книжки “Becoming” та переклад українською мовою Максима Гоцацюка.

Основними смисловими концептами в її нарації є жіноча сила та голос як основа становлення та жіноче лідерство “*advocating for equal opportunities and self-worth*”, “*If we want to usher in the next generation of American leadership, we have got to do something*” (Obama, 2024).

У мовленні політиків присутні також індивідуальні, авторські (для жінок та чоловіків) мовленнєві маркери. Таким чином, мовленню жінок- та чоловіків-політиків характерні деякі відмінні риси, обумовлені системою гендерних і культурних норм, що має бути обов’язково відображено у перекладі (Ставицька, 2015, с. 163).

Таблиця 1. Аналіз гендерних домінант з оптикою на синергетичний ефект

Політик	Ключовий меседж	Синергетичний ефект	Гендерні домінанти	Обсяг (виражально-зображальних засобів)
У. фон дер Ляєн	“Europe has shown that we can be strong when we are united”	Поєднує жіночість зі владністю, створюючи образ “матері Європи”	єдність як джерело сили	12
К. Гарріс	“I may be the first woman in this office, but not the last”	Поєднання жерсткості прокурора та теплоту жінки лідера	Мобілізатор, мова спрямована на дію	13
М. Обама	“we gather because we have chosen hope over fear, unity of purpose over conflict and discord” (Mishel Obama, 2024, Archives of Women’s Political Communication.)	Поєднання емоційної щирості та моральної сили	Енергетичний імпульс в поєднанні лідерства та жіночої ідентичності	28

Кінець табл. 1

Б. Обама	“Together, we can make America a better place” (President Barack Obama’s Inaugural Address, 2009, с. 38)	Поеднання минулого досвіду подолання труднощів впродовж Війни за Незалежність і необхідності подолання викликів та випробувань сьогодення в умовах численних криз.	We remain <u>the most prosperous, powerful nation on Earth</u> . <u>Our workers are no less productive</u> than when this crisis began. <u>Our minds are no less inventive, our goods and services no less needed</u> than they were last week, or last month, or last year. <u>Our capacity remains undiminished</u> . (President Barack Obama's Inaugural Address, 2009, с. 39)	26
Д. Трамп	«His inspirational appeals were based on nostalgic vision of America's past and a promise to restore that era»	“хаос”: Його мовлення характеризується фрагментарністю, повторами, гіперболізацією, що створює ефект непередбачуваності – ключовий елемент його харизми	енергетичний імпульс побудований на страху та погрозах	25
О. Зеленська	«We are fighting for every child, for every life»	Поеднання гуманістичних меседжів, емоційної щирості та стратегічної дипломатії	роль жінки як голосу миру	16

Дональд Трамп демонструє агресивну стратегію та маскулінну риторичку, яка актуалізується вербальною агресією та конфронтаційністю.

Трамп часто використовує оцінну лексику, ярлики (наприклад, “her father was marksist”, “Fake News”) і грубі узагальнення, що створює ефект домінування снобізму.

Синергетичний ефект його промов представляє “хаос” оскільки характеризується фрагментарністю, повторами, гіперболізацією, що створює ефект непередбачуваності – ключовий елемент його харизми.

У мовленні присутня гендерна поляризація, простежується у висловленнях традиційна маскулінність – акцент на силі, підприємстві, контролі, конкуренції. Він часто знецінює “жіночі” риси – емоційність, компромісність.

Інформування (факти та статистика подаються у вакуумі, не в контексті)

“Childcare costs have risen X% in the last five years.” (підставлено як приклад типу вислову – у промовах часто наводяться такі факти) «Витрати на дитячий догляд зросли на X% за останні п’ять років.» – **інформування**.

“There are 10 million new jobs created since our plan.” «Створено 10 мільйонів нових робочих місць з часу нашої програми.» — **інформування** (Hoffman, 2024).

Обіцянка (добровільне зобов’язання)

“I promise to lower prescription drug costs.” “Обіцяю знизити вартість рецептурних ліків.” – **обіцянка**.

“If elected, I will expand paid family leave.” “Якщо мене оберуть, я розширю оплачувану сімейну відпустку.” — **обіцянка**.

Прогнозування (передбачення)

“If we invest now, we will see growth for a generation.” “Якщо ми інвестуємо зараз, ми побачимо зростання на покоління вперед.” – **прогнозування**.

“If we fail to act, inequality will worsen.” «Якщо ми не діятимемо, нерівність погіршиться.» – **прогнозування**.

“Say it to my face.” – пряма провокація/виклик (контраст+ аналіз-«мінус»). (Hoffman, 2024)

“Скажи мені це в обличчя”.

“You have a history of saying things that are not true.” – звинувачення/викриття. «У вас є історія висловлювань, які не відповідають правді.» (Hoffman, 2024)

“I will not be intimidated by false attacks.” – самовиправдання + самопрезентація. «Я не дозволю залякати себе фальшивими нападами.»

“Look at his record on small businesses.” – викриття через факти. “Погляньте на його справи щодо малого бізнесу.” (Hoffman, 2024)

“That’s not the America I know.” – контраст. «Це не та Америка, яку я знаю.» (Hoffman, 2024).

“a president for all Americans.” – самопрезентація / обіцянка. «Я балотуюся, щоби бути президенткою для всіх американців.» (Hoffman, 2024)

“Justice means opportunity – not just for the few, but for everyone.” – ідеологічне обґрунтування (інформування + спонування). “Справедливість означає можливості — не тільки для обраних, а для кожного.» (Hoffman, 2024).

4 ВИСНОВКИ І НАПРЯМИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, аналіз гендерних домінант через призму лінгвосинергетики демонструє що мовлення політика стає живим організмом що і актуалізує ідентичність і впливає на масову свідомість. Виявлено, що найголовнішими наративними стратегіями є стратегія самопрезентації ідентичності у мовленні, яка реалізуються через низку тактик, а саме: тактику звинувачення, безособового звинувачення, викриття, «аналіз-мінус», прогнозування, «аналіз-плюс», обіцянки та кооперації, які найчастіше використовуються у риторичі. Промови чоловіків відрізняються від жінок значною кількістю повторень, короткими реченнями, які

були перекладені в більшості на українську мову за допомогою синтаксичного уподібнення та калькування, вибору варіантного відповідника та дослівного перекладу. Д.Трамп не вдається до вживання смислових концептів, які здійснюють великий емоційний заряд на слухача. Основними емоційними концептами є агресивний напад на суперника. Проте Б. Обама використовує елегантну, академічну мову, часто з посиланням на історичні, моральні та філософські концепти. Аналіз синергетичного ефекту гендерних домінант показав що чоловіки створюють вертикальну синергію між лідером і народом, часто через силу і авторитет та їх концептуальна арка спрямована на себе, в той час як жінки створюють горизонтальну синергію між справедливістю та надією їх концептуальна арка спрямована на аудиторію.

Стосовно промов Камали Харіс, ми дійшли висновку, що основна стратегія її промов – це створення позитивного враження на слухача, надання певних надій, а не розчарувань, що є особливістю членів демократичної партії. Її основними тактиками стали кооперація та спонукування, які вона застосовує у кожній зі своїх промов.

Камала Харіс використовує усталені звороти, модальні конструкції та порівняння, що були перекладені за допомогою синтаксичного уподібнення, вибору варіантних відповідників та калькування, підкреслюють комунікативні тактики та мету їх застосування у промовах.

Таким чином, «чоловіча» риторична аура (Б. Обама, Д. Трамп) схильна до використання стратегії на пониження та дискредитації суперника за допомогою прямих звинувачень, в той час як «жіноча» (О. Зеленська, Урсула фон дер Ляйн, М. Обама, К. Харіс) риторика характеризується реалізацією стратегії на підвищення та складання позитивного враження у слухача.

ЛІТЕРАТУРА

- Бабелюк, О. А. (2011). *Стилістичні засоби і прийоми крізь призму лінгвосинергетики* (14-те вид., с. 1–17). Київ: Київський національний лінгвістичний університет.
- Гоца, Н. М. (2009). Гендер у перекладі: історичний розвиток, основні аспекти та особливості вивчення. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, (45), 168–171.
- Іванишин, Н. Л. (2020). Концепт hate speech у медіадискурсі. *Львівський філологічний часопис*, (7), 30–34. <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2020-7.5>
- Калита, А. А. (2024). Маніпуляція в мовленнєвій комунікації. Тропеа.
- Маслова, Ю. П. (2015). Особливості розвитку гендерних лінгвістичних досліджень в Україні й закордоном. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*, 105.
- Присяжнюк, О. Я. (2014). До питання про гендер як новий вектор у лінгвістиці. *Сучасні дослідження з іноземної філології*.
- Ставицька, Л. О. (2015). *Гендер: мова, свідомість, комунікація*. Інститут української мови НАН України.
- CNN Live Event. (2024, September 10). *Presidential debate* [Television broadcast transcript]. CNN. <https://transcripts.cnn.com/show/se/date/2024-09-10/segment/01>
- Harris, K. (2009). *President Barack Obama's inaugural address*. Di Teng.
- Harris, K. (2024). *Speaks at the 2024 Democratic National Convention* [Video]. Rev. <https://www.rev.com/transcripts/kamala-harris-speaks-at-2024-democratic-national-convention>
- Harris, K. (2024, September 25). *Full transcript of speech at Pittsburgh, PA*. SingjuPost. <https://singjupost.com/full-transcript-kamala-harris-speech-at-pittsburgh-pa-sept-25-2024>
- Harris, K. (2024, October 30). *Remarks at a campaign event, Madison, WI*. The White House Archives. <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2024/10/30/remarks-by-vice-president-harris-at-a-campaign-event-madison-wi-2/>
- Hoffman, R. (2024). *Harris and Trump are meeting for the first time on the debate stage*. ABC News. <https://abcnews.go.com/Politics/harris-trump-presidential-debate-transcript/story?id=113560542>
- Obama, M. (2024, October 27). *Remarks at Kamala Harris rally in Kalamazoo, Michigan*. Archives of Women's Political Communication. <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2024/10/29/remarks-at-kamala-harris-rally-in-kalamazoo-michigan-oct-27-2024/>
- von der Leyen, U. (2025, July 10). *Speech at the Ukraine Recovery Conference*. European Commission. https://enlargement.ec.europa.eu/news/speech-president-von-der-leyen-ukraine-recovery-conference-2025-07-10_en
- Zelenska, O. (2025). *Ukraine's recovery first and foremost means the creation of the best conditions for people*. President of Ukraine. <https://www.president.gov.ua/en/news/olena-zelenska-vidbudova-ukrayini-ce-peredusim-stvorennyna-na-98961>

REFERENCES

- Babeliuk, O. A. (2011). *Stylistychni zasoby i pryomy kriz pryzmu linhvosynerhetyky* [Stylistic devices and techniques through the lens of linguosynergetics] (14th ed., pp. 1–17). Kyiv National Linguistic University. [in Ukrainian]
- Hotsa, N. M. (2009). Hender u perekladi: istorychnyi rozvytok, osnovni aspekty ta osoblyvosti vyvchennia [Gender in translation: Historical development, main aspects, and features of study]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*, (45), 168–171. [in Ukrainian]
- Ivanyshyn, N. L. (2020). Kontsept hate speech u mediadyskursi [The concept of hate speech in media discourse]. *Lvivskyi filolohichnyi chasopys*, (7), 30–34. <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2020-7.5> [in Ukrainian]
- Kalyta, A. A. (2024). *Manipuliatsiia v movlennievii komunikatsii* [Manipulation in speech communication]. Tropea. [in Ukrainian]
- Maslova, Yu. P. (2015). Osoblyvosti rozvytku hendernykh linhvistychnykh doslidzhen v Ukraini y zakordonom [Specific features of the development of gender linguistic studies in Ukraine and abroad]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia"*, 105. [in Ukrainian]
- Prysiashniuk, O. Ya. (2014). Do pytannia pro hender yak novyi vektor u linhvistytsi [On the issue of gender as a new vector in linguistics]. *Suchasni doslidzhennia z inozemnoi filolohii*. [in Ukrainian]
- Stavytska, L. O. (2015). Hender: mova, svidomist, komunikatsiia [Gender: Language, consciousness, communication]. Institute of the Ukrainian Language, National Academy of Sciences of Ukraine. [in Ukrainian]
- CNN Live Event. (2024, September 10). *Presidential debate* [Television broadcast transcript]. CNN. <https://transcripts.cnn.com/show/se/date/2024-09-10/segment/01>
- Harris, K. (2009). *President Barack Obama's inaugural address*. Di Teng.
- Harris, K. (2024). *Speaks at the 2024 Democratic National Convention* [Video]. Rev. <https://www.rev.com/transcripts/kamala-harris-speaks-at-2024-democratic-national-convention>
- Harris, K. (2024, September 25). *Full transcript of speech at Pittsburgh, PA*. SingjuPost. <https://singjupost.com/full-transcript-kamala-harris-speech-at-pittsburgh-pa-sept-25-2024>
- Harris, K. (2024, October 30). *Remarks at a campaign event, Madison, WI*. The White House Archives. <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2024/10/30/remarks-by-vice-president-harris-at-a-campaign-event-madison-wi-2/>
- Hoffman, R. (2024). *Harris and Trump are meeting for the first time on the debate stage*. ABC News. <https://abcnews.go.com/Politics/harris-trump-presidential-debate-transcript/story?id=113560542>
- Obama, M. (2024, October 27). *Remarks at Kamala Harris rally in Kalamazoo, Michigan*. Archives of Women's Political Communication. <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2024/10/29/remarks-at-kamala-harris-rally-in-kalamazoo-michigan-oct-27-2024/>
- von der Leyen, U. (2025, July 10). *Speech at the Ukraine Recovery Conference*. European Commission. https://enlargement.ec.europa.eu/news/speech-president-von-der-leyen-ukraine-recovery-conference-2025-07-10_en
- Zelenska, O. (2025). *Ukraine's recovery first and foremost means the creation of the best conditions for people*. President of Ukraine. <https://www.president.gov.ua/en/news/olena-zelenska-vidbudova-ukrayini-ce-peredusim-stvorennyna-na-98961>

Iryna Voloshchuk, Olga Ishchenko, Snizhana Zinchenko. Rendering Gender-Dominant Verbal Behavior in Political Discourse: A Synergic Linguistic Approach. The article is devoted to the study of gender dominants, which include such components as gender strategy (narrative), language dynamics, communicative energy, and synergistic effect. The purpose of the investigation is to examine the rhetorical aura of the speaker in terms of gender, with a focus on the synergy and analysis of the translational tools of their narrative strategies. The authors consider synergy to be a functional combination of stylistic means (expressive and figurative). The authors include tropes (variations of meanings: metaphors, metonymies, irony, hyperbole, comparison, etc.) and expressive tropes (variations of structures: inversions, rhetorical questions, parallel constructions), which act as a mechanism for emotional and logical impulses of speech. Based on the linguosynergetic approach, which considers language as a dynamic system that develops in interaction with social, psychological, and cultural factors, so the article aims to investigate how narrative strategies related to gender activate audience emotions and influence social dynamics. The authors assume that political rhetoric represents the energy field of the most aggressive gender polarizations, and therefore the authors of the article investigate the rhetorical aura of speakers in the gender aspect with a focus on the synergy effect. This effect enables their narratives to evoke a certain emotional resonance. The research also deals with the analysis of the translational tools of the identified strategies in the correlation "power - language - gender identity". The authors analyzed the main narrative concepts in politicians' speeches, which indicates the gender difference in goals and communication strategies. It was found that the most important narrative strategies are the strategy of positive self-presentation (identity in speech), which is implemented through several tactics, namely: the tactics of accusation, impersonal accusation, exposure, "analysis-minus", prediction, "analysis-plus", promises, and cooperation, which are most often used in rhetoric. Analysis of the synergistic effect of gender dominants showed that men create vertical synergy

between the leader and the people, often through power and authority, and their conceptual arch is directed at themselves, while women create horizontal synergy between justice and hope; their conceptual arch is directed at the audience.

Keywords: translation; gender dominants; communicative energy; synergistic effect; political rhetoric; rhetorical aura of the speaker.

Received: November 17, 2025

Accepted: December 5, 2025